

Meede nr 2: Kogukondade arendamine (investeeringud)
1. Strateegia meetme nimetus
Meede nr 2: Kogukondade arendamine
2. Rakendamise vajaduse lühikirjeldus:
Hea elukeskkonna osaks on mitmesuguste teenuste kättesaadavus, turvalisus ja looduse hea seisund. Teenuste kättesaadavus on hajaasustusega maapiirkondades aga raskendatud. Samas on tegemist olulise tingimusega selleks, et inimesed seal elada sooviksid. Seetõttu on maaelu positiivse kuvandi loomise ja säilitamise vaates oluline toetada mitmesuguste (kogukonna)teenuste, samuti sportimis- ja vaba aja veetmise võimaluste ning kultuuritegevuse elavdamist ja loomist – investeeringuid elukeskkonda. Samavõrra on tähtis turvaline ja looduskaunis keskkond
3. Strateegia meetme eesmärk ja saavutatav tulemus
Eesmärk: Hiiumaal on aktiivsed ja uuenduslikud kogukonnad.
Meede panustab „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023-2027“ erieesmärkidesse:
<ul style="list-style-type: none"> • edendada tööhõivet, majanduskasvu, sotsiaalset kaasatust ja maapiirkondade arengut, sealhulgas biomajandust ja säästvat metsamajandust; • panustada elurikkuse kaitsesse, edendada ökosüsteemi teenuseid ning säilitada elupaiku ja maastikke; • panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse ning säästvasse energiasse.
Meede panustab LEADER fookustesse ja eesmärkidesse:
<ul style="list-style-type: none"> • kohalike kogukondade, elanike ning noorte tulevikuliidrite võimestamine; • teenuste kättesaadavuse parandamine, sh läbi kogukonnateenuste arendamise; • keskkonna- ja kliimasõbralike (sh bio- ja ringmajandust propageerivate) lahenduste väljatöötamine ja rakendamine; • maaelu positiivse kuvandi säilitamine ja propageerimine, sh arukate külade edendamine; • uuenduslike lahenduste leidmise ja kasutuselevõtmise soodustamine sh kogukonnateenuste arendamisel ning kohaliku tasandi valitsemise parendamine läbi erinevate osapoolte kaasamise.
Meede aitab kaasa Maaelu arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) sihtvaldkondade saavutamisse:
1A) innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades;
6B) maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine;
6C) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kättesaadavuse, kasutamise ja kvaliteedi parandamine maapiirkondades.
4. Toetatavad tegevused
<ul style="list-style-type: none"> • Investeeringud ehitistesse, rajatistesse, taristusse, sisustusse, seadmetesse, taastuenergia lahendustesse oma energiakulude katteks • Investeeringud Hiiumaa kui külastuskeskkonna arendamisse (viidad, puhkealad jms) • Investeeringuga seotud järelevalvetegevused • Investeeringut ette valmistavad tegevused, kui investeering viiakse ellu sama projekti raames ja ettevalmistava tegevuse maht ei ületa 15% projekti kogumaksumusest

- (Kogukonna)teenuste arendamine¹
- Turvalisuse tõstmine maal ja merel
- Looduskeskkonna seisundi parandamine

§ 25. Projektitoetuse raames toetatava tegevuse abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine–Riigi Teataja

5. Sihtrühm

Hiidlaste Koostöökogu tegevuspiirkonnas tegutsevad MTÜ-d, SA-d ja Hiiumaa Vallavalitsus, Hiiumaa Vallavalitsuse hallatavad asutused. Füüsilisest isikust ettevõtjad, mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtted (*edaspidi VKE*) ainult kogukonnateenuse arendamiseks.

6. Nõuded toetuse taotlejale ja toetuse saajale

- Tegevus tuleb ellu viia Hiidlaste Koostöökogu tegevuspiirkonnas
- **Tegevusega ei või alustada**, sealhulgas sellega seotud siduvaid kohustusi ei tohi olla võetud varem, ning tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid ei tohi olla väljastatud **varem kui kohalikule tegevusrühmale projektitaotluse esitamise päevale järgneval päeval**, välja arvatud ettevalmistav töö, millega ei või alustada enne 1. jaanuari 2023
- Toetuse taotleja saab ühes voorus esitada ühe taotluse
- **40 000 ja suurema toetuse taotleja on aktiivselt tegutsenud vähemalt 2 majandusaastat.**
- Toetuse taotlejal ei või olla taotlemise hetkel pooleli sama meetme projekti
- Taotlus esitatakse e-PRIA keskkonnas
- Taotlusega koos esitatakse järgnevad dokumendid:
 - hinnapäringud, hinnapakumised
 - kui toetuse summa ületab 10 000 eurot tuleb lisada tasuvusanalüüs,
 - ehitustegevuse korral kohaliku omavalitsuse ehitusspetsialisti seisukoht või juba väljastatud ehitusluba
 - ehitise ehitamise korral väljavõtte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga, kui need on nõutavad ehitusseadustiku kohaselt

§ 23. Nõuded projektitoetuse taotlejale

LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine–Riigi Teataja

- 1) ta vastab strateegia meetmes nimetatud projektitoetuse taotleja kohta esitatud nõuetele ja riigiabi puhul sätestatud nõuetele;
- 2) tema riikliku maksu võlg, sealhulgas maksuhalduri haldusaktiga kindlaksmääratud intress, on väiksem kui 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas;
- 3) ta ei ole saanud ega taotle projektitaotluses sisalduva sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
- 4) ta on riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest saanud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tasunud tagasimaksed ettenähtud summas;
- 5) tema suhtes ei toimu likvideerimismenetlust ega ole nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist või tal ei ole kehtivat registrist kustutamise hoiatust;

¹ Piirkonnas on vajadus toetada kogukonna vajadustest lähtuvate kuid piiratud kättesaadavusega teenuste toimimist. Elukeskkonna parandamiseks on vaja suurendada erinevate teenuste kättesaadavust kohapeal, kuid teenuse tarbijate piiratud hulk ei võimalda teenuste osutamist ettevõtjatele kasumliku majandustegevusena. Sellisteks kogukonnateenusteks on uuringu põhjal näiteks kino, teater, taaskasutusteenus, matus- ja kalmuhooldusteenus, kingsepa teenus, võtmete valmistamine, automaatpesula, vilja jahvatamine ja hoiustamine, lemmikloomade hooldus- ja hoid, veterinaari teenused, huvitegevused ja sporditegevused, infoteenused, vajaduspõhine transporditeenus.

6) tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja ei ole asutatud lühemaks ajaks kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest;

7) tal ei ole kehtivat karistust karistusseadustiku §-s 491, 209, 2091, 210, 294, 296, 298, 2981, 3001, 372, 373 või 384 sätestatud süüteo toimepanemise eest.

§ 33. Projektitoetuse saajale esitatavad toetatava tegevuse elluviimise ja kestuse nõuded

[LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine–Riigi Teataja](#)

(1) Projektitoetuse saaja viib toetatava tegevuse ellu, sealhulgas esitab kõik tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid, ja võtab projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara sihipäraselt kasutusse kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2029, seejuures:

- 1) saavutab toetatava tegevuse eesmärgi ja tulemuse;
- 2) alustab toetatava tegevuse elluviimisega üheksa kuu jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest;

(2) Projektitoetuse saaja tagab toetatava tegevuse sihtotstarbelise kestuse, sealhulgas säilitab ja kasutab projektitoetuse abil ehitatud, renoveeritud või soetatud vara sihtotstarbeliselt, vähemalt 3 aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, kui taotleja on VKE, ning vähemalt 5 aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest, kui taotleja ei ole VKE.

7. Makstava toetuse maksimaalne suurus ja määr

- **Minimaalne: 3 000 EUR**
- **Maksimaalne: 100 000 EUR**

- **15% kuni 90%** toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest mittetulundusühingule, sihtasutusele ja kohaliku omavalitsuse üksusele ning kogukonnateenuse arendamiseks
- **Kuni 60%** protsenti toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest VKE-le, mittetulundusühingule, sihtasutusele ja kohaliku omavalitsuse üksusele, kui kavandatud tegevus on suunatud ettevõtluse arendamiseks ja ei ole suunatud kogukonnateenuse arendamiseks
- **Kuni 30%** toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest, väikelaeva, maastiku- ja mootorsõiduki, välja arvatud liikurmasina soetamiseks VKE-le, mittetulundusühingule ja sihtasutusele kui investering ei ole suunatud kogukonnateenuse arendamiseks
- **Vähese tähtsusega abi;**
Ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 300 000 eurot.
KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2023/2831 Artikkel 3, lõige 2
jääki kontrolli [siit...](#)

§ 27. Projektitoetuse määr ja suurus

[LEADERi kohaliku arengu strateegia 2023–2027 rakendamine–Riigi Teataja](#)

8. Projektide näitajad ja sihtväärtused aastaks 2029

Väljundnäitajad:

- Uute vaba aja veetmise võimaluste arv 5
- Täiendatud vaba aja veetmise võimaluste arv 5
- Taastuenergia lahenduste arv 4
- Kogukonnateenuste arv 2
- Turvalisust tõstvate projektide arv 10

Tulemusnäitajad:

Mõõdik	Sihttase 2029
Selliste tegevuste (projektide) arv, mis aitavad kaasa keskkonnasäästlikkusele ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise eesmärkide saavutamisele maapiirkondades (R.27)	5
Nende maapiirkondade elanike osakaal, kes saavad kasu paremast juurdepääsust teenustele ja taristule ÜPP toetuse kaudu (R.41)	20% (u 2000 inimest) ²

9. Hindamiskriteeriumid

Osa	Kriteerium ja osakaal	Kirjeldus	Skaala (0–3)
Asjakohasusega seotud kriteeriumid (kokku 35%)	1. Taotluse sidusus strateegia visiooni ja meetme eesmärkidega (20%)	Hinnatakse, kas ja kuidas on taotlus seotud strateegia visiooni ja meetme eesmärkidega – kas ja mil määral aitab projekti elluviimine nende saavutamisele kaasa	0 – Taotlus ei ole strateegiaga seotud ³ 1 – Taotlus on strateegiaga vähesel määral seotud 2 – Taotlus on strateegiaga enamjaolt seotud 3 – Taotlus tuleneb otseselt strateegia visioonist ja meetme eesmärkidest
	2. Taotluse sidusus valla ja/või küla ja/või valdkonna arengueesmärkidega (5%)	Hinnatakse, kas ja kuidas tuleneb taotlus valla ja/või küla ja/või valdkonna arengueesmärkidest või tunnetatud vajadustest – kas vajadust projekti elluviimiseks on kogukonnas ja/või vallas tunnetatud, arengukavades kirjeldatud	0 – Taotlus ei ole valla/küla/valdkonna arengueesmärkidega seotud 1 – Taotlus on valla/küla/valdkonna arengueesmärkidega nõrgalt seotud 2 – Taotlus on valla/küla/valdkonna arengueesmärkidega seotud kuid mõju on väiksele osale kogukonnast 3 – Taotlus tuleneb otseselt valla/küla/valdkonna arenguvajadustest, mõju on laialdane

² Arvestuse aluseks on tegevuspiirkonna elanike arv rahvastikuregistri andmetel. 2023. 1. jaanuari seisuga elas Hiiumaal 9758 inimest. Sellest on arvestatud vastav protsent ja saadud kasusaajate arv.

³ Kui taotlus saab selle kriteeriumi (sidusus strateegiaga) raames koondindeks 0, ei kuulu projekt rahastamisele.

	3. Taotluse panus meetme väljundnäitajate täitmisesse (5%)	Hinnatakse, kas ja kuivõrd panustab projekt konkreetse meetme väljundnäitajate sihttasemetega saavutamisse	<ul style="list-style-type: none"> 0 – Taotlus ei panusta ühtegi väljundnäitajasse 1 – Taotlus panustab ühte väljundnäitajasse 2 – Taotlus panustab rohkem kui ühte väljundnäitajasse 3 – Taotlus panustab kõiki konkreetse meetme väljundnäitajatesse
	4. Panus taotlejate ringi laiendamisse (5%)	Hinnatakse, kas taotleja on eelmisel või sellel perioodil toetust saanud	<ul style="list-style-type: none"> 0 – Taotleja on saanud toetust nii eelmisel kui sellel perioodil 1 – Taotleja on saanud toetust sellel, kuid mitte eelmisel perioodil 2 – Taotleja on saanud toetust eelmisel, kuid mitte sellel perioodil 3 – Taotleja ei ole saanud toetust eelmisel ega sellel perioodil
Läbivate teemadega seotud kriteeriumid (kokku 25%)	5. Projekti rohelisus (5%)	Hinnatakse, kas ja kuivõrd panustab projekt keskkonna- ja kliimasõbralike (sh bio- ja ringmajandus) lahenduste väljatöötamisse (sh näiteks kohalike ressursside kasutamine, taastuvenergia rakendamine, taaskasutus, ringmajandus jms)	<ul style="list-style-type: none"> 0 – Taotlus ei panusta üldse keskkonna- ja kliimasõbralike lahenduste väljatöötamisse 1 – Taotlus panustab keskkonna- ja kliimasõbralike lahenduste väljatöötamisse vähesel määral 2 – Taotlus panustab keskkonna- ja kliimasõbralike lahenduste väljatöötamisse osaliselt 3 – Taotlus on keskkonda taastav ja kliimasõbralik
	6. Projekti uuenduslikkus (15%)	Hinnatakse, kas ja mil määral on tegemist uuendusliku lähenemisega ⁴	<ul style="list-style-type: none"> 0 – Taotlus ei ole uuendusliku iseloomuga 1 – Taotlus on uuenduslik Hiiumaal 2 – Taotlus on uuenduslik ka väljaspool Hiiumaad 3 – Taotlus on uuenduslik ka väljaspool Hiiumaad tänu koostööle teadus- ja arendusasutustega

⁴ Uuenduslikkuse all mõistetakse uue tehnoloogia, protsessi vms kasutusele võtmist.

Kestlikkusega seotud kriteeriumid (kokku 25%)	7. Projekti koostöisus (5%)	Hinnatakse, kas projekti elluviimine ja/või tulemuste kasutamine toimub koostöös, samuti kas projekti elluviimise järgselt tekivad koostöösidemed	<p>0 – Taotleja viib projekti ellu ilma partneriteta, tulemused on kuuluvad üksnes taotlejale⁵</p> <p>1 – Projekti elluviimine toimub koostöös omas sektoris või valdkonnas, kaasatud on vähemalt üks partner</p> <p>2 – Projekti elluviimine toimub vähemalt kahe sektori⁶ koostöös, kes kõik saavad projektist kasu, kaasatud on enam kui 1 partner</p> <p>3 – Projekt viiakse ellu 3 sektori sisulises koostöös, tulemused on mõeldud kõikidele kasutamiseks</p>
	8. Projekti tulemuste kestlikkus (15%)	Hinnatakse, kas ja mil määral on projekti tulemused tagatud peale toetusrahade lõppemist, kuidas on kaetud objektide majanduskulude katmine, vajalik kliendibaas vms	<p>0 – Tegevused lõppevad projekti lõpuga, investeringuobjekti edasine eksploateerimine ei ole läbi mõeldud</p> <p>1 – Projekti tulemused on vähesel määral kestlikud</p> <p>2 – Projekti tulemused on enamjaolt kestlikud</p> <p>3 – Projekti tulemused on arusaadavalt jätkusuutlikud (näiteks teenuse osutamine jätkub ka peale projekti lõppu ilma täiendava toetuse vajaduseta). Rajatud investeringuobjektide edasine eksploateerimine on läbi mõeldud ja tõepärane</p>
	9. Realistlikkus (10%)	Hinnatakse, kas projektis kavandatud tulemuste saavutamine ning eelarve ja ajakava on selged ning realistlikud	<p>0 – Tulemuste saavutamine ei ole usutav, ajakava ja eelarve on ebarealistlikud</p> <p>1 – Tulemuste saavutamine on vähesel määral usutav</p> <p>2 – Tulemuste saavutamine on enamjaolt usutav</p> <p>3 – Projekti eelarve on põhjendatud, ajakava on realistlik. Projekti tulemuste saavutamine on usutav</p>

⁵ Partnerina ei käsitleta teenuseosutajat, kauba tarnijat või ehitajat.

⁶ Sektorid on avalik-, era- ja kolmas sektor

Kvaliteediga seotud kriteeriumid (kokku 15%)	10. Taotleja võimekus (5%)	Hinnatakse taotleja võimekust projekti ellu viia, sh, kuid mitte ainult varasem kogemus, majanduslik võimekus, kompetentsus	<p>0 – Taotleja ja/või tema meeskonnaliikmete võimekus projekti ellu viia on väga väike – varasemad kogemused puuduvad, võimalik kulude suurenemine tingib tõenäoliselt projekti katkestamise, meeskonnaliikmetel puuduvad projekti elluviimiseks vajalikud teadmised ja oskused</p> <p>1 – Taotlejal ja/või tema meeskonnaliikmetel on osaline võimekus projekti ellu viimiseks</p> <p>2 – Taotlejal ja/või tema meeskonnaliikmetel on üldiselt võimekus projekti ellu viimiseks olemas</p> <p>3 – Taotlejal ja/või tema meeskonnaliikmetel on varasem kogemus projektide elluviimisel, võimekus tagada omafinantseering või isegi katta kallinemine, olemas on vajalikud teadmised ja oskused projekti tulemuslikuks elluviimiseks</p>
	11. Omafinantseeringu osakaal (10%)	Hinnatakse, kui võrd on taotleja valmis panustama suurema omafinantseeringuga, kui on minimaalselt nõutud	<p>0 – Taotleja omafinantseering on minimaalselt meetmes nõutav</p> <p>1 – Taotleja omafinantseering ületab meetmes minimaalselt nõutavat vähemalt 5,00%⁷ võrra</p> <p>2 – Taotleja omafinantseering ületab meetmes minimaalselt nõutavat vähemalt 10,00%⁸ võrra</p> <p>3 – Taotleja omafinantseering ületab meetmes minimaalselt nõutavat vähemalt 15,00%⁹ võrra</p>
		Kokku maksimaalsed punktid : 3.00 Lävend: 1.61	

⁷ Näiteks juhul kui taotleja minimaalselt nõutav omafinantseering on 10% ja toetus maksimaalselt 90%, kuid taotleja suurendab omafinantseeringut 15,00%-ni või üle selle ja küsib toetust 85,00% või vähem

⁸ Näiteks juhul kui taotleja minimaalselt nõutav omafinantseering on 10% ja toetus maksimaalselt 90%, kuid taotleja suurendab omafinantseeringut 20,00%-ni või üle selle ja küsib toetust 80,00% või vähem

⁹ Näiteks juhul kui taotleja minimaalselt nõutav omafinantseering on 10% ja toetus maksimaalselt 90%, kuid taotleja suurendab omafinantseeringut 25,00%-ni või üle selle ja küsib toetust 75,00% või vähem (min 15%)